

*Chojnice w 1938 roku na zdjęciu Henryka Poddębskiego.
Widoczna pięciokondygnacyjna Brama Człuchowska / Wikimedia Commons*

Skąd wywodzi się nazwa miejscowości Chojnice? Dlaczego nazwa ma formę liczby mnogiej?

Okres letnich urlopów się skończył, ale wspomnienia pozostaną. W tym roku urlop spędzałam w Borach Tucholskich. Gdy byłam w Chojnicach, uzmysłowiłam sobie, że nie napisałam jeszcze artykułu o nazwie tego miasta.

Etymologia nazwy

Nazwa *Chojnice* kojarzy się z nazwą drzewa nazywanego w gwarach pomorskich „chojna”, czyli z *sosną*. Chojnice powstały na terenie pokrytym lasami sosnowymi. Skojarzenie jest słuszne, ale pochodzenie nazwy wymaga dokładniejszego wyjaśnienia. Otóż przez lasy sosnowe płynęła rzeka *Chojnica*, która wpadała do Brdy. Jak pisał profesor Hubert Górniewicz, nazwa rzeki została utworzona od przymiotnika *ch(w)ojna* przy pomocy formantu

-ica i „określała rzekę płynącą wśród *ch(w)ojen*, czyli wśród sosen”.

Na Pomorzu Gdańskim formanty „-ica” i „-nica” często wykorzystywano do tworzenia nazw rzek od nazw drzew i innych roślin rosnących w okolicy danej rzeki. Na przykład rzeka *Cisownica* płynęła wśród cisów, *Brzeźnica* – wśród brzoź, *Dębica* lub *Dębnica* – wśród dębów, *Grabica* – wśród grabów, *Jesienica* – wśród jesionów, a *Drzewica* – wśród różnych drzew.

Od nazwy rzeczki *Chojnica* powstały trzy nazwy miejscowe: osada *Chojnica* (która później stała się miastem), osada *Jakuszowa Chojnica* (którą wchłonęło rozrastające się miasto) i *Mała Chojnica* (obecnie wieś *Chojniczki*). Pierwotnie te trzy osady powstały nad rzeczką *Chojnicą* i dlatego przejęły od niej nazwy. Warto dodać, że nazwa miejscowości (*Chojnica/Chojnice*) pozostała, a nazwa rzeczki uległa zapomnieniu.

Co ciekawe, na Pomorzu Gdańskim występuje bardzo dużo nazw miejscowych utworzonych od nazw rzek, nad którymi leżały te miejscowości. Takimi nazwami są między innymi: omawiane *Chojnice* – od nazwy rzeczki *Chojnica*, *Gdańsk* – od nazwy rzeki *Gdania*, *Czersk* – od: *Czernica*, *Puck* – od: *Putnica*, *Słupsk* – od: *Słupia*, *Sopot* – od: *Sopot*.

Chojnica czy Chojnice

Osada, na miejscu której powstało miasto *Chojnice*, pierwotnie miała nazwę w liczbie pojedynczej *Chojnica* (tak jak rzeczka *Chojnica*). W zachowanych dokumentach nazwa miejscowości po raz pierwszy pojawiła się w 1275 roku. Wśród najstarszych zapisów zachowały się: *Chojnicza* (1456 r.), *Chojnycza*, *Choinicza*, *Choinica* (1624 r.)

Dopiero w XVII wieku zaczęła pojawiać się nazwa w liczbie mnogiej, np.: *Chojnicze* (1454 r.), *Chojnice* (1664 r.). Od końca XVII wieku nazwa miasta występowała już tylko w liczbie mnogiej: *Chojnice* (1682), *Chojnice* (1880). Obecnie też obowiązuje forma liczby mnogiej. W tym momencie nasuwa się pytanie: *Co spowodowało, że nazwa Chojnica uzyskała formę liczby mnogiej?* Prawdopodobnie wynika to z tego, że obecna miejscowość powstała z połączenia *Chojnicy* i *Jakuszowej Chojnicy* i nazwa obejmuje dwie *Chojnice*.

Reasumując

Obecna nazwa *Chojnice* (wcześniej *Chojnica*) jest polską nazwą topograficzną, ponowioną od nazwy rzeki *Chojnica*. Przy czym nazwa rzeki pochodziła od wyrazu pospolitego – nazwy drzewa *chojna* (‘sosna’).

Natomiast dwuczłonowa nazwa *Jakuszowa Chojnica* wywodzi się od nazwy osobowej *Jakusz*

(zdrobienie od *Jakub*), która jest członem dzierżawczym, oraz z członu topograficznego, ponowionego od nazwy rzeki *Chojnica*. Z nazwy wynika, że *Jakuszowa Chojnica* była własnością *Jakusza* *).

Barbara Ellwart

*) Zdaniem prof. Edwarda Brezy *Jakusz* to przydomek szlachecki Gostomskich z Gostomina w powiecie kościerskim.